

Handläggare
Henrik Säfström Danielsson

Datum
2014-10-10
Rev 2014-10-23

Diarienummer
BUN-2013-2128

Barn- och ungdomsnämnden

Internkontroll 2014

Förslag till beslut

Barn- och ungdomsnämnden föreslås besluta

- att godkänna förslag till åtgärder utifrån brister konstaterade i internkontrollen 2014,
- att ge kontoret i uppdrag att genomföra informationsinsatser enligt förslag,
- att revidera internkontrollplanen för 2014 enligt förslag där ändringar gjorts avseende kontroll av hantering av delegationsbeslut och tillägg gjorts avseende kontroll av mutor och jäv, och
- att ge kontoret i uppdrag att ta fram riktlinjer och avtal för systemet Solen skolskjuts enligt förslag.

Sammanfattning

Förslag till åtgärder utifrån brister konstaterade i internkontrollen 2014:

- Kvalitetssäkring av avtal - Inga åtgärder vidtas, eftersom avtalstypen avvecklas.
- Konkurrensneutral upphandling - Upphandlingsstödet kommer att kvalitetssäkras.
- Säker sekretesshantering - Kontoret tar initiativ till att utbildning genomförs.
- Korrekt hantering av delegationsbeslut - De sena redovisningarna till nämnd påtalas för berörda personer.
- Korrekt hantering av ärenden i DokÄ - Nya rutiner har redan införts.
- Representation till anställda och förtroendevalda samt extern representation - Felaktigheterna påtalas för berörda personer.
- Korrekta utbetalningar - Nya rutiner kring utbetalningar har redan införts.

Informationsinsatser

Kontoret föreslår att information ges till politiker och tjänstemän om jäv och om kommunens policy för mutor, upphandling och regler för bisysslor.

Kontroller av mutor och jäv

Det finns redan idag kontrollmoment som skulle kunna leda till att mut- och jävssituationer avslöjas. Som komplettering till detta föreslår kontoret att ytterligare två kontroller genomförs:

- Undersökning i Bolagsverkets register av om tjänstemän är bundna till något bolag, om tjänstemän anmält en sådan egen bisyssla till sin chef och av om nämnden köpt något av dessa bolag det senaste året.
- Webbenkät till politiker och tjänstemän om kunskap om mutor och jäv.

Översynen av internkontrollen avseende IT-system

Översynen av internkontrollen avseende IT-system visar att nämnden till största del lever upp till kommunstyrelsens krav. När det gäller systemen Muro och Solen skolskjuts finns dock brister. Kontoret föreslår dock att det inte görs några revideringar av internkontrollplanen utifrån kommunstyrelsens nya direktiv utan att konstaterade brister istället hanteras i dokumentationen för respektive system.

Ärendet

Åtgärder utifrån brister konstaterade i internkontrollen 2014

Kvalitetssäkring av avtal

Resultat av kontroll: Granskningen är genomförd med mindre anmärkning.

Ett avtal saknade uppgifter om volymer/kvantitet, kvalitet, prisreglering och uppsägning samt att beskrivningen av uppdraget och uppföljningen är bristfällig. Avtalet är dock ett internavtal gällande löpande arbete varför detta endast gav en mindre anmärkning.

Åtgärd: Inga åtgärder vidtas. Avtalet är ett internavtal och kommunen kommer från och med årsskiftet inte längre använda internavtal inom Utbildningsnämndens ansvarsområden. Att prioritera förbättringsinsatser inom detta område är därför inte motiverat.

Konkurrensneutral upphandling

Resultat av kontroll: Granskningen är genomförd med mindre anmärkning.

Det finns brister i hur man har hanterat rutinerna för hur upphandling ska genomföras.

Åtgärd: Upphandlingsstödet kommer att kvalitetssäkras så att det tydliggörs vad upphandlingsstödet och vad den upphandlande tjänstemannen ansvarar för i upphandlingsprocessen. Den tillförordnade direktören för kontoret kommer att ta upp detta med chefen för upphandlingsstödet på kommunledningskontoret.

Säker sekretesshantering

Resultat av kontroll: Granskningen har genomförts med anmärkning.

Resultatet av kontrollen är i stort sett likadan som vid förra årets granskning.

Kunskapsluckorna avseende hantering av sekretessbelagda ärenden och handlingar är stora och många medarbetare efterfrågar också utbildning och information om detta.

Åtgärd: Kontoret tar initiativ till att utbildning genomförs i ett tidigt skede i den nya förvaltningsorganisationen.

Korrekt hantering av delegationsbeslut

Resultat av kontroll: Granskningen är genomförd med mindre anmärkning.
I ett fåtal fall har redovisning av fattat beslut till nämnd skett för sent.

Åtgärd: De sena redovisningarna till nämnd påtalas för berörda personer i syfte att undvika onödiga förseningar i framtiden.

Korrekt hantering av ärenden i DokÄ

Resultat av kontroll: Granskningen är genomförd med mindre anmärkning.
Ett stort antal ärenden har varit öppna i dokument- och ärendehanteringssystemet trots att de i praktiken varit avslutade. Orsak till varför ärenden inte blir avslutade i tid är framförallt oklara rutiner.

Åtgärd: Nya rutiner har redan införts.

Representation till anställda och förtroendevalda samt extern representation

Resultat av kontroll: Kontrollen är genomförd med anmärkning.
I kontrollen upptäcktes fel i fyra av fem kontrollerade fakturor.

Åtgärd: Felaktigheterna påtalas för berörda personer i syfte att undvika motsvarande fel i framtiden.

Korrekta utbetalningar

Resultat av kontroll: Kontrollen är genomförd med anmärkning.
I fyra fall har kontrollen visat att det saknats aktuella avtal med den fakturerande kommunen/företaget.

Åtgärd: Nya rutiner kring utbetalningar har redan införts.

Uppdrag avseende internkontroll utifrån kommunrevisionens granskning

Barn- och ungdomsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 12 juni 2014 att ge kontoret för barn, ungdom och arbetsmarknad ett antal uppdrag avseende internkontroll. Här berörs följande uppdrag:

1. I avrapporteringen av internkontrollen vid helårsbokslut 2014 ska finnas en bilaga som beskriver de åtgärder nämnden vidtagit för att säkerställa att det finns en medvetenhet om risker för och konsekvenser av mutor och jäv i nämnden och bland de tjänstemän som är anställda av nämnden.
2. Kontoret för barn, ungdom och arbetsmarknad ska ta fram en plan för dessa åtgärder och presentera dem i samband med avrapporteringen av internkontrollen vid delårsbokslutet per augusti. Åtgärderna ska motiveras.
3. Kontoret för barn, ungdom och arbetsmarknad ska revidera internkontrollplanen för 2014 och ta fram förslag på en riktad intern kontrollåtgärd avseende mutor och jäv anpassad för barn- och ungdomsnämndens verksamhet. Förslaget ska läggas fram för nämnden i

samband med avrapporteringen av internkontrollen vid delårsbokslutet per augusti och kontrollen ska sedan ingå i avrapporteringen av internkontrollen vid helårsbokslut.

4. Kontoret för barn, ungdom och arbetsmarknad ska se över internkontrollplanen för 2014 avseende gemensamma IT-system utifrån kommunstyrelsens nya riktlinjer. Resultatet av översynen och förslag till eventuella revideringar av interkontrollplanen för 2014 ska läggas fram för nämnden vid delårsbokslutet i augusti och kontrollerna ska sedan ingå i avrapporteringen av internkontrollen vid helårsbokslut.

Motiverade förslag till åtgärder för att säkerställa att det finns en medvetenhet om risker för och konsekvenser av mutor och jäv i nämnden och bland de tjänstemän som är anställda av nämnden.

Kontoret föreslår att information om jäv och om kommunens policy för mutor, upphandling och regler för bisysslor ges till politiker och tjänstemän. Kontoret verkar även för att information om detta ges till de nya förvaltningar och nya nämnder som tar över barn- och ungdomsnämndens ansvarsområden efter årsskiftet.

Förslag på en riktad intern kontrollåtgärd avseende mutor och jäv anpassad för barn- och ungdomsnämndens verksamhet.

Kontoret bedömer att störst risk för mutor och jäv finns i upphandlingssituationer och vid myndighetsutövning samt politiskt beslutsfattande. Samtidigt är oegentligheter i mut- och jävssituationer mycket svåra att upptäcka eftersom det ligger i de inblandades intresse att de inte avslöjas. Internkontroll kan därför endast till liten del användas för att förhindra sådana situationer. Det är troligare att mut- och jävssituationer avslöjas genom att någon inblandad person anmäler detta.

Med detta sagt så finns redan idag kontrollmoment som skulle kunna leda till att mut- och jävssituationer avslöjas. Det rör sig om kontrollmomenten:

- Upphandling har gått konkurrensneutralt tillväga och det finns tillräckligt tydliga rutiner för upphandlingens olika moment för att säkra detta.
- Attestreglementet följs.
- Rätt belopp betalas ut i ersättning till förskolor och grundskolor.
- Rätt belopp betalas för IFO-placerade barns skolgång
- Rätt belopp betalas ut i föreningsbidrag och mot faktura
- Kontroll av rutiner och funktioner i Extens.

Som komplettering till detta föreslår kontoret att följande kontroller genomförs:

- Undersökning i Bolagsverkets register av om tjänstemän är bundna till något bolag, om tjänstemän anmält en sådan egen bisyssla till sin chef och av om nämnden köpt något av dessa bolag det senaste året.
- Webbenkät till politiker och tjänstemän om kunskap om mutor och jäv (kan man t.ex. avgöra om man är i en potentiell jävsituation) och av om man varit med om någon mut- eller jävssituationer eller hört talas om detta i kommunen. Frågor formuleras utifrån policyn om mutor, riktlinjerna för bisyssla (obs. att förtroendevalda inte omfattas av riktlinjer för bisysslor) och SKL:s skrift om jäv.

Översyn av internkontroll avseende IT-system

Kommunstyrelsens beslut innebär följande:

”Gemensamma IT-system kontrolleras regelbundet med avseende på användares behörighet. Av regelverk och dokumentation för respektive system ska grundläggande interna kontrollmoment framgå. För den händelse dokumentation och riktlinjer för det specifika systemets användning inte särskilt nämner detta ska:

- förteckning finnas över samtliga användare och behörigheter i systemet,
- förteckning finnas av alla ändringar med loggning i systemet,
- behörigheter, om annan ordning inte särskilt beslutats, fördelas enligt dualitetsprincip och följa av nämnd eller styrelse beslutad delegationsordning och attestinstruktion.”

Med att behörigheter ska fördelas enligt dualitetsprincip menas att attestering av utbetalningar ska ske av två personer – en sakgranskare och en attestant. Så sker också vad gäller de utbetalningar som sker under BUN. Kontroll av utbetalningar ingår dessutom i gällande internkontrollplan. Nämnden lever därmed upp till kommunstyrelsens krav på detta.

Ansvar för att det finns grundläggande interna kontrollmoment i regelverk och dokumentation för respektive system vilar på systemägaren. BUN är systemägare till följande IT-system:

- Extens,
- Dexter,
- eBarnUngdom,
- IST Analys,
- Muro, och
- Solen skolskjuts.

Enligt gällande internkontrollplan kontrolleras årligen användares behörighet till alla gemensamma IT-system i Iris. I systemet Iris hanteras beställningar gällande till exempel systembehörigheter, placeringar, resurser, telefoni, konton och e-post.

Extens – Nämnden lever upp till kommunstyrelsens krav

Teknik och service (T&S) stämmer enligt avtal av behörigheterna till Extens mot Iris minst en gång per år. Förteckning finns enligt avtal av ändringar med loggning i systemet. För Extens finns en sekretesslogg som bl.a. visar sökningar på barn/elever med skyddad adress, en historiklogg som listar olika viktigare händelser avseende användarhantering och nyckelfunktioner (bl.a. om någon skrivit in fel lösenord eller om en elev rederats ur systemet) och en uppdateringslista över förändringar av själva systemet och programvaran.

Dexter – Nämnden lever upp till kommunstyrelsens krav

T&S stämmer enligt avtal av behörigheterna till Dexter mot Iris minst en gång per år. Inga loggar finns och bedöms heller inte att behövas. Det som görs i Dexter paras i Extens.

eBarnUngdom (eBU) – Nämnden kommer inom kort att leva upp till kommunstyrelsens krav

T&S stämmer enligt avtal av behörigheterna för kommunala användare till eBU mot Iris minst en gång per år. Kontroll av behörigheterna för enskilda huvudmän finns inte idag men

T&S arbetar på ett sådant system. Loggar på uppdateringar av systemet kan hämtas hos leverantören.

IST Analys – Nämnden lever upp till kommunstyrelsens krav

T&S stämmer enligt avtal av behörigheterna till IST Analys mot Iris minst en gång per år. Det finns inga loggar av ändringar eftersom användare inte kan göra några ändringar. Loggar på uppdateringar av systemet kan hämtas hos leverantören.

Muro – Nämnden lever inte upp till kommunstyrelsens krav

För Muro finns ingen dokumentation om hur systemet ska skötas avseende internkontroll. En förteckning över användare finns men det finns ingen logg över ändringar. Systemet ska bytas ut efter årsskiftet.

Solen skolskjuts – Nämnden lever inte upp till kommunstyrelsens krav

Systemet administreras av en medarbetare på kontoret för samhällsutveckling. Medarbetaren har en förteckning över alla användare och är den som delar ut och avslutar behörigheter. T&S sköter systemet men har inga loggar över förändringar som görs. Det finns heller inget avtal om detta eller någon övrig dokumentation om hur systemet ska skötas.

Revideringar av internkontrollplan avseende IT-system

Kontoret föreslår att det inte görs några revideringar av internkontrollplanen utifrån kommunstyrelsens nya direktiv utan att konstaterade brister hanteras i dokumentation för respektive system.

När det gäller Muro föreslår kontoret att det inte vidtas några åtgärder eftersom systemet är under avveckling.

Avseende Solen skolskjuts föreslår kontoret att riktlinjer för systemet tas fram och att ett avtal med T&S som reglerar bl.a. loggar tas fram och skrivs under.

Kontoret för barn, ungdom och arbetsmarknad

Jan Holmlund
Tf direktör

Bilaga: Förslag till reviderad internkontrollplan för år 2014 .

Förslag till reviderad internkontrollplan för år 2014

Nedanstående tabell visar vilka kontroller som kontoret för barn, ungdom och arbetsmarknad avser att göra inom barn- och ungdomsnämndens ansvarsområden år 2014. Planen baseras i huvudsak på en inventering av riskområden som har värderats utifrån hur stor sannolikhet det är att fel uppstår och hur stora negativa konsekvenser det i så fall leder till. Vissa kontrollmoment baseras inte på den egna riskbedömningen, utan knyter an till kommunstyrelsens gemensamma internkontrollplan.

Kontrollplanen beskriver övergripande vad det är som ska kontrolleras, vem som ansvarar för kontrollen och när rapportering till nämnd ska ske. Kontoret för barn, ungdom och arbetsmarknad ansvarar för att utforma mer detaljerade rutiner för varje kontrollmoment och att genomföra kontrollerna.

Kontrollplanen har den 30 oktober 2014 reviderats för att anpassas efter nya riktlinjer från kommunstyrelsen.

Riskområde	Kontrollmoment	Kontrollansvarig	Kontrollmetod och frekvens	Rapportering av kontroll
Kvalitets-säkring av avtal	Avtalen är utformade enligt kvalitetskriterier och så att det går att bedöma om de efterlevs.	Strateg från annat område än det som granskas	Stickprov av tre avtal som bedöms utifrån förutbestämda kriterier.	Nämnd i september
Dokumenterad förlängning eller uppsägning av avtal	Beslut fattas om att avtal ska förlängas eller sägas upp. Besluten dokumenteras.	Strateg från annat område än det som granskas	Stickprov av tre avtal som bedöms utifrån förutbestämda kriterier.	Nämnd i december
Upphandling	Upphandling har gått konkurrensneutralt tillväga och det finns tillräckligt tydliga rutiner för upphandlingens olika moment för att säkra detta.	Strateg från annat område än det som granskas.	Webbenkät till personer som deltagit i upphandling under det senaste året. Kontroll att rutiner gått igenom inför upphandling.	Nämnd i september
Tydlig rubricering av ärenden	Ärenderubriken stämmer överens med innehållet så att intressenter lätt kan hitta det de söker efter.	Strateg från annat område än det som granskas.	Stickprov av ett ärende per nämndsamtal under året.	Nämnd i december

Riskområde	Kontrollmoment	Kontrollansvarig	Kontrollmetod och frekvens	Rapportering av kontroll
Säker sekretesshantering	Det finns tillräcklig kunskap om hur sekretessärenden ska hanteras.	Strateg	Webbenkät till personer som hanterar sekretessärenden. Även myndighet.	Nämnd i september
Korrekt hantering av delegationsbeslut	Delegationsbeslut fattas i enlighet med delegationsordning. Delegationsbeslut anmäls till nästkommande nämnd.	Nämndsekreterare	Stickprov av delegationsbeslut. Sex stickprov under året utifrån delegationsordningen. Även myndighet.	I samband med delårs- och helårsbokslut
	Beslut enligt socialtjänstlagen (SoL) och lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) fattas i enlighet med delegationsordning.	Individutskottet	Beslut väljs ut från delegationslista av justeringsman 2 gånger per år	Kontroll av beslut av biståndshandläggare redovisas vid följande individutskott. Sammanställning i december.
Korrekt hantering av ärenden i DokÄ	Ärenden avslutas vid rätt tidpunkt.	Registrator	Tertialsvis kontroll av orsaker till att ärenden som varit öppna länge fortfarande är öppna. Tio stickprov av ärenden som varit öppna längre än tre månader.	I samband med delårs- och helårsbokslut
Behörigheter är aktuella	Behörigheter är aktuella.	Uppdragssekreterare	Kontroll att behörigheter i Iris är aktuella och att rätt personal har rätt behörigheter. Även myndighet.	Nämnd i maj
Korrekt hantering av lösenord	Lösenord lämnas inte ut till obehöriga personer.	Strateg	Kontroll av att rutin finns och följs kring hantering av lösenord. Även myndighet.	Nämnd i maj

Riskområde	Kontrollmoment	Kontrollansvarig	Kontrollmetod och frekvens	Rapportering av kontroll
Korrekt hantering av behörigheter i förhållande till delegations- och attestförteckningar	Behörighet följer delegations- och attestförteckningar.	Ekonom	Kontroll att behörigheter beslutade av nämnd är inlagda i redovisningssystemet. Avstämning mot delegationsordningen för året.	Nämnd i maj
Representation till anställda och förtroendevalda samt extern representation	Lagstadgade beloppsgränser beträffande momsavdrag görs i enlighet med skatteregler och vederbörlig specifikation med deltagare finns bilagd till fakturan.	Ekonom	Stickprov varje kvartal.	I samband med delårs- och helårsbokslut
Korrekt utförd bokföring	Attestreglementet följs. Det förekommer inga felaktigheter i bokföringen.	Ekonom	Webbenkät till beslutsattestanter kring attestreglementet. Ekonomiassistenter gör bedömning av i vilken mån manuella bokföringsorder görs på grund av felaktigheter i bokföringen.	Nämnd i december

Riskområde	Kontrollmoment	Kontrollansvarig	Kontrollmetod och frekvens	Rapportering av kontroll
Korrekta utbetalningar	Rätt belopp betalas ut i ersättning till förskolor och grundskolor.	Uppdragssekreterare	Kontroll att rätt belopp betalas ut i ersättning till förskolor och grundskolor. 12 stickprov av faktiska utbetalningar.	Nämnd i maj
	Rätt belopp betalas för IFO-placerade barns skolgång	Uppdragssekreterare	Kontroll att rätt belopp betalas ut mot avtal till andra kommuner för IFO-placerade barns skolgång. 12 stickprov av faktiska utbetalningar. Kontroll av att avtal finns för alla placerade barn.	Nämnd i september
	Rätt belopp betalas ut i föreningsbidrag och mot faktura	Uppdragssekreterare	Granskning av utbetalningar av föreningsbidrag och utbetalningar mot faktura (ej IFO-placerade barn) mot beslut eller avtal. 4 stickprov av föreningsbidrag. 4 stickprov inom respektive verkssamhetsområde (förskola, grundskola, fritid, omsorg om funktionshindrade).	Nämnd i december
	Kontroll av rutiner och funktioner i Extens.	Strateg/Ekonom	Engångskontroll för att säkerställa att inga brister finns i det skoladministrativa systemet Extens avseende rutiner och funktioner för utbetalning och attestering av ersättningar.	Nämnd i december

Riskområde	Kontrollmoment	Kontrollansvarig	Kontrollmetod och frekvens	Rapportering av kontroll
Inköp	Kontroll av bolagsverkets register	Strateg	Undersökning i Bolagsverkets register av om tjänstemän är bundna till något bolag, om detta anmälts som bisyssla av medarbetare och av om kommunen köpt något av detta bolag det senaste året.	Nämnd i december
Kunskaper	Kunskaper om mutor och jäv	Strateg	Webbenkät till politiker och tjänstemän.	Nämnd i december